

SKEJTERI, PANKERI, FRAJERI I OBIČNI SMRTNICI U MUZEJU

Ljerka Trampuž
Prirodoslovni muzej Slovenije
Ljubljana

Sada kad već dvije godine u Prirodoslovnom muzeju Slovenije teku nastavni sati s radnim listovima za četvrti, šesti i osmi razred osnovne škole, možemo na papir sažeti naša opažanja. U početku slučajno, a kasnije planirano počeli smo promatrati djecu, a i njihove učitelje pri tom načinu rada. Promatrali smo određene značajke koje smo mogli međusobno uspoređivati i povezivati. Zanimala nas je motiviranost djece za rad s radnim listovima, njihova sposobnost opažanja, snalažljivost i s time povezana uporaba mogućih izvora pri rješavanju zadataka (predmet, tekst, fotografija i crtež), orijentacija u prostoru, opuštenost i ponašanje u muzeju, zanimanje za samostalni rad u vezi s uvriježenom navikom prepisivanja, čitanje i razumijevanje popratnih tekstova, koncentriranost... Kod učitelja nas je zanimalo njihov odnos prema muzejskim nastavnim satima s radnim listovima i uloga učitelja na takvom satu.

Kod motivacije djece su svakako ključni njihovi učitelji. Ako ih muzejske izložbe zanimaju, djeca su bez obzira na uzrast vrlo motivirana za rad. U slučajevima kada je učiteljima svejedno, odnosno kada je njihovo zanimanje neznatno, moramo djecu motivirati sami. Ponašanje u muzeju je po opće uvriježenim mjerilima kulturnog ponašanja na zadovoljavajuće visokoj razini kod škola koje dolaze iz provincije, manjih gradskih središta ili prigradskih naselja. Drugačije je sa školama koje dolaze iz Ljubljane. Ta razlika se najbolje uočava kod učenika osmih razreda. Pri tome je zanimljivo reći da pogled na razred ljubljanskih osmoškolaca često podsjeća na prizore iz modernih američkih filmova, koji govore o adolescentima. Ta vrsta osmoškolaca predstavljaju na neki način poseban izazov. Izazov je umiriti ih i motivirati za rad u muzeju. Za početak je potrebna određena doza strogosti i odlučnosti, a zatim velika mjera trenutne snalažljivosti koja mora biti prisutna bar u prvoj polovici nastavnog sata.

Kao što je već iz naslova ovog priloga vidljivo, u muzej dolaze i djeca koja po ponašanju, oblačenju i frizurama odskoču od prosjeka. Oni se od ostalih razlikuju po "imidžu" ili izgledu koji predstavlja način odijevanja, njihova frizura i nakit. Zatim po ponašanju koje je sastavljeno od izraza, držanja i poze. Grubo rečeno to je ono što ta mladež nosi i način na koji to nosi, te po svome rječniku i po načinu kako ga koristi. Potpuno je

normalno da djeca trebaju određeno vrijeme da se umire i započnu s radom. Drugačije je s "buntovnicima". Čitavu vječnost traje da se oni umire i prilagode većini, a i tada bi najradije stajali na glavi. Naša želja je naravno da i njih privučemo radu. Tako im se pokušavamo približiti kao pojedincu i uspostaviti osobni kontakt s njima. To je nalik hodanju po zici. Trebamo veliku mjeru osjetljivosti, moramo uhvatiti prikladni trenutak i moramo biti iskreni. Tada je gotovo vjerojatno da će nas osjetiti i da će se otvoriti. Ne samo u smislu pokazivanja zanimanja za rad, već i tako da nam otkriju tajne neke njihove uočljive posebnosti.

Vratimo se k njihovom probuđenom zanimanju za rad. Pokazuju se kao izvrsni promatrači i muzejski posjetitelji koji logično razmišljaju i to im svakako moramo i reći. Svima nam je naime potrebno priznanje i uspjeh. I kada im iskazemo pohvalu ona ih vidljivo ne razveseli. Pri kraju nastavnog sata mnoge od njih primijetimo kako samouvjereno i s veseljem objašnjavaju svojim kolegama određeni izloženi predmet. Naravno mnogo puta doživimo i odbijanje. Da nismo toga ni svjesni, postajemo previše prijateljski, ili naprotiv nastupamo previše autoritativno. Svi učimo, i zato moramo biti slobodni. Slobodni moramo biti kako bismo mogli pokušavati, kako bismo mogli griješiti te tako učiti. I u tome je sav čar. U tom usputnom učenju kada na svojim greškama spoznajemo i razvijamo sami sebe te pokušavamo razumjeti druge.

Muzejski pedagoški rad je raznolik i zbog toga jer se tijekom istog prijepodneva družimo i radimo s djecom različitog uzrasta. Posebno su zanimljivi dani kada dolaze i četvrti i osmi razredi. Učenici četvrtih razreda su pravi mali kustosi. Revnosno i samostalno istražuju muzej i pri rješavanju zadataka snalažljivo koriste sve moguće izvore (predmet, podnapis, tekst, crtež ili fotografiju). Pokazuju se kao pozorni i precizni promatrači. Gotovo da je suprotno pravilo da osmoškolci upute za zadatak čitaju površno i tako umjesto da predmet promatraju, čitaju tekst. Kod čitanja samog teksta (ako to zahtjeva zadatak) u pravilu su premalo koncentrirani i zato im razumijevanje zadataka predstavlja teškoću. Učenici šestih razreda su negdje u sredini. Određene značajke su slične kao kod učenika četvrtih razreda. Na primjer, otkriveno oduševljenje muzejom, dobro promatranje izloženih predmeta. Ali isto kao i učenici osmih razreda čitaju površno, i tu nam se postavlja pitanje gdje je uzrok. Je li tome kriv školski sustav izobrazbe koji djecu u višim razredima prekomjerno opterećuje ili toj pojavi kumuje pubertet? S druge strane, učenici šestih razreda su jače orijentirani ka grupnom radu nego samostalnom i u tome su slični osmoškolcima. Prepisivanje je jedna od karakteristika koja se pojavljuje kod učenika osmih razreda, a usko je povezana s

motivacijom. Orijentacija u prostoru je jednako dobra na svim stupnjevima, ali je naravno individualno uvjetovana. Opušteniji su u pravilu učenici iz većih gradskih središta bez obzira na uzrast. Pod pojmom opuštenosti mislimo na slobodno kretanje po izložbenim prostorima. Slobodno u smislu, da se djeca usude, ako to žele, samostalno razgledavati muzej.

Odnos većine učitelja prema nastavnim satima s radnim listovima je pozitivan. Njihova uloga na takvom satu u muzeju može biti pasivna ili aktivna. To znači da nam potpuno prepuštaju vođenje nastavnog sata ili da zajedno s nama pomažu djeci pri rješavanju zadataka. Oba su načina prihvatljiva. Mnogi učitelji koji već godinama vode svoje učenike u muzej, djecu već u školi stvaralački pripremaju za posjet. Ta njihova samoinicijativna

svijest da i školski i mi, muzejski pedagozi zajedno učimo i oduševljavamo djecu za muzeje i galerije je odlična. Povremeno možemo s učiteljima raspravljati o našim novim zamislama koje bi povećale zanimanje djece za muzeje. Jedna od tih je i priprema interdisciplinarnih radnih listova s kustosom pedagogom iz Narodnog muzeja. Po mišljenju učitelja to bi bilo gotovo idealno

*Skejteri, pankeri i obični smrtnici u muzeju
autor karikature: Vladimir Popov*

za učenike osmih razreda, a primjereno i za srednjoškolce. U zadaćama bi pokušali udružiti kulturu i prirodu, njihov razvoj i međusobnu ovisnost te njihovo ispreplitanje. Učili bi prepoznavati problematiku, kritičko prosuđivanje i razvijali bi odgovornost pojedinca prema razvoju ovisnosti čovjeka i prirode. Vratimo se na kraju buntovnoj mladeži. Zanimljivo bi bilo pročitati iskustva kolega iz hrvatskih muzeja i galerija i možda razmisliti o mogućem zajedničkom istraživanju o toj skupini naših posjetitelja. Rezultati istraživanja obogatili bi naše poznavanje posjetitelja, njihovih potreba i zanimanja. Vjerojatno bi nam dali i ideje za nove izložbe i prije svega za nove pristupe pri predstavljanju prirodne i kulturne baštine.

Prijevod sa slovenskog: PROFIKON

Literatura:

- Mike Brake, Sociologija omladinske kulture, Ljubljana 1984, str. 25-26
- Leo F. Buscaglia, Živimo, ljubimo i učimo, Ljubljana 1996, str. 48
- Tag Hoyer Hansen, The Museum As Educator, Museum, 144, 1984, str. 176-181.